

תני: שלישית היא היתה עשירה שבכולן, שהיו בה איצטלי של זהב ודרכונות של זהב.

תני: תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל ולשם כל ישראל, שנייה לשם כרכין המוקפין לה ולשם כל ישראל, והשלישית לשם כבל ולשם מדיי ולשם מדינות הרחוקות ולשם כל ישראל.

תני: נטל מן הראשונה, אף על פי שיש בראשונה – נוטל מן השנייה. נטל מן

אור ל'שרים

מציעים ברייתא: תני: – שונה (התנא) / שנוי (שנויה ברייתא): תרם את הראשונה – התרומה הראשונה בפרס הפסח, לשם ארץ ישראל – בשביל בני ארץ ישראל, שבני ארץ ישראל הביאו את שקליהם עד פרס הפסח, ולשם כל ישראל – וגם בשביל כל ישראל שבשאר המקומות, שעדיין לא הספיקו להביא את שקליהם עד פרס הפסח, כדי שיהיה לכל אחד מישראל חלק בקורבנות הציבור, שנייה – תרם את התרומה השנייה בפרס העצרת, לשם כרכין המוקפין לה (הסופר במסירה שלפניו תיקן 'להן' ל'לה' על ידי מחיקת הנו"ן הסופית, והמגיה מחק את כל המילה) – בשביל בני המקומות הסמוכים לארץ ישראל, שהספיקו להביא את שקליהם עד פרס העצרת, ולשם כל ישראל – וגם בשביל כל ישראל שבשאר המקומות, אלה שהביאו את שקליהם עד פרס הפסח ואלה שעדיין לא הספיקו להביא את שקליהם עד פרס העצרת, והשלישית – תרם את התרומה השלישית בפרס החג, לשם כבל ולשם מדיי ולשם מדינות הרחוקות – מארץ ישראל, שהספיקו להביא את שקליהם עד פרס החג, ולשם כל ישראל – וגם בשביל כל ישראל שבשאר המקומות.

בתוספתא שקלים ב,ג-ד שנו: תרם את הראשונה ואמר: "הרי זו (התרומה הראשונה) מארץ ישראל (משקלי ארץ ישראל) על כל ישראל", וחיפה בקטבליאות, מפני שאנשי סוריא באים ושוקלים עליה (לפיכך מחפה, מפני שנותנים עליהם את השקלים הבאים מסוריא ותורם מהם בפרס העצרת). תרם את השנייה ואמר: "הרי זו (התרומה השנייה) מעמון וממואב (משקלי עמון ומואב) ומכרכים המוקפים לארץ ישראל", וחיפה בקטבליאות, מפני שאנשי בבל באים ושוקלים עליה. תרם את השלישית ואמר: "הרי זו (התרומה השלישית) מבל וממדי וממדינות הרחוקות מארץ ישראל על כל ישראל", ולא היה מחפה.

ומציעים ברייתא: תני: – שונה (התנא) / שנוי (שנויה ברייתא): נטל מן הראשונה – אם נטל שקלים מן התרומה הראשונה שנתרמה בפרס הפסח, אף על פי שיש בראשונה – אף על פי שכשמגיע פרס העצרת עדיין נשארו שקלים בקופות מן התרומה הראשונה, – נטל מן השנייה – תורם תרומה שנייה ונטל שקלים מן התרומה השנייה. נטל מן השנייה – אם נטל שקלים מן התרומה

לפי הפירוש לנוסח המשנה "ולמה לא היה מחפה?" שהובא לעיל, צריך לומר שלא שמט את הקטבליות מיד אחרי שתרם את התרומה השלישית, אלא שמט אותן אחרי שנתברר שלא יצטרך לחזור ולתרום עד פרס הפסח הבא.

ומציעים ברייתא: תני: – שונה (התנא) / שנוי (שנויה ברייתא): שלישית – התרומה השלישית בפרס החג, היא היתה עשירה שבכולן – שבכל התרומות, שהיו בה איצטלי של זהב ודרכונות של זהב – מפני שבתרומה השלישית, שבה תרמו את מה שבא מהמדינות הרחוקות מארץ ישראל, היו מטבעות של זהב, שמפני משא הדרך היו מצרפים את שקליהם למטבעות של זהב (כמפורש במשנה לעיל ב,א). אבל בתרומה הראשונה והשנייה, שבהן תרמו את מה שבא מארץ ישראל ומהמקומות הסמוכים לארץ ישראל, היו שקלים של כסף בלבד.

בתוספתא שקלים ב,ד שנו: זו (התרומה השלישית) היתה עשירה מכולם, שהיו בה איסטראות (סטאטר - מטבע יווני) של זהב ודריאכונות (דרכונות) של זהב.

במשנה לעיל ב,א לא נזכרו אלא דרכונות, אבל כנראה שאיסטר של זהב ודרכון דבר אחד הם ("תוספתא כפשוטה"). איצטלי שבירושלמי הם איסטראות שבתוספתא, בחילוף צד"י - סמ"ך, ולמ"ד - רי"ש.

אפשר שאיסטראות (מטבעות יוניים) של זהב באו מהמדינות שבמלכות יוון ודרכונות (מטבעות פרסיים) של זהב באו מהמדינות שבמלכות פרס.

התרומה השלישית כללה את התרומות העשירות של יהודי בבל ומדיי והמדינות הרחוקות. תרומות מחצית השקל של יהודי בבל, שהיו מבחינה מספרית הקבוצה הגדולה ביותר מבין יהודי התפוצות, נאספו והופקדו בערים מבוצרות בבל, ובהגיע הזמן נשלחו לירושלים, ובני אדם רבים ליוו את השיירות שהובילו את התרומות.

☆☆☆

במשנה שנינו: "תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל" כול'.